

DISKUSE

Paní poslankyně Helena Válková se v článku „Prohřešky, které je třeba diferencovat“ (LN 17. 7.) cítí natolik dotčena mou charakterizací svých výroků kolem plagiátu v právnické diplomové práci poslankyně Taťány Malé, jak jsem ji uvedl v textu „Prohřešky, které nelze odpuště“ (LN 9. 7.), že dokonce šermuje trestním zákoníkem a hrozí žalobou pro pomluvu.

Krok po kroku

Věc se má tak, že server iRozhlas.cz uveřejnil informaci o plagiátorství v „právnické“ magisterské práci Taťány Malé 28. června v 15.00, tuto informaci doprovodil podrobnou dokumentací rozsáhlých opsaných pasáží včetně zkopírovaných chyb a doplnil ji i dobrozdáním bývalého ústavního soudce Stanislava Balíka, který konstatoval, že práce je plagiát.

Paní poslankyně Válková šla do Ozvěň dne na ČRo Radiožurnál s panem poslancem Farským o 21 hodin později, 29. června ve 12.08. Lze předpokládat, že do takových rozhovorů jde profesorka Válková jako poslankyně alespoň minimálně věcně připravena, a v tomto případě byl prostor na přípravu dostatečný. Nesplnění tohoto předpokladu a využívání rozhlasového rozhovoru jen k nezávazným řečem by jen potvrzovalo tezi o tendenci k obecnému přehlížení či bagatelizaci takových prohřešků ve vysokém školství. I kdyby bylo vyhledání tohoto věcného podkladu pro profesorku Válkovou obtížné, znám ze svého minulého působení dobré informační zázemí, jež je poslancům ANO poskytováno, a dokázal bych obhájit tvrzení, že pokud by se před odchodem do studia zdrojů uvnitř ANO zeptala, informace o skutečné povaze problému s prací z Panevropské vysoké školy by se jí byla bývala dostala.

Kromě toho byly Ozvěň dne uvedeny shrnující věcnou informaci moderátorkou rozhovoru Věrou Štechrovou – i kdyby poslankyně Válková měla k dispozici jen tento mediální zdroj, věděla by dost na to, aby její sdělení bylo možné charakterizovat jako zjevnou omluvu špatnosti její kolegyně poslankyně a nepřijatelnou toleranci.

V ČRo hovořila o tom, že „když někdo zapomene odcitovat nebo neocituje odstavec nebo jen třeba pár vět, byť převzatých, a neuvede tam pramen, je to důvod pro snížení klasifikace takové práce“. Z důkazů zveřejněných na serveru iRozhlas.cz bylo ovšem jasné, že k žádnému „zapomenutí“ nedošlo například proto, že v inkriminovaných pasážích užívá Taťána Malá i formulace jako „osvědčilo můj předpoklad...“, které opomenutí citace vylučují, protože se jedná o formulace uvozující vlastní názor, nikoli citaci někoho jiného.

Jak jsem uváděl v předchozím článku, lze z matematických charakteristik českého textu vyloučit náhodnou shodu již v pasážích o rozsahu několika řádků (jinou cestou výpočtu došel ke shodnému rozsahu i Jan Mach z VŠE, který se plagiátům do hloubky profesně věnuje). Proto je nepřijatelná charakterizace profesorky Válkové v rozhovoru, že „by opravdu byl plagiát, to znamená, že by třeba polovina práce byla opsána, a ona by stačila i třetina“. Stejně tak je katastrofální vizitkou, pokud sankci snížení známky považuje profesorka Válková za potenciálně nedostatečnou, až pokud jde o „několik stránek, pak samozřejmě je to závažnějšího charakteru a už se to posuzuje a pochopitelně to nejenom snižuje známku, ale může se to vrátit tomu autorovi“.

Rozptýlit mlhu

Vytváření mlhy o tom, že byste si snad „měli zjistit, jaké jsou ty posudky oponenta, vedoucího práce, komise, kde to obhajovala“, jak to sdělovala profesorka Válková v rozhlase, nebo její poukaz na to, zda víme, nebo nevíme o „postižení“ dřívější diplomové práce o králících z roku 2005, jsou zbytečné. Posudky na faktu, že se jedná o plagiát, nic nemění: nedbalost oponenta není omluvou pro opisující. Opsané pasáže v dřívější práci o králících dotvářejí obraz opisování jako metody „práce“, ale i samotný jeden případ stačí (svůj text z 9. 7. jsem ostatně do LN posílal pár desítek minut předtím, než jsem se o opsaných králících poprvé dozvěděl, při psaní jsem o tom ještě nevěděl). Z toho, že paní

rektorka Válková takové „polehčující“ okolnosti hledá, lze bohužel usuzovat na to, že ani její školou by kauza prací Taťány Malé nebyla shledána problematickou.

Fakt, že je plagiát neodpustitelným prohřeškem v práci vysokoškolských studentů i učitelů, mám za neoddiskutovatelný. Přít se jistě můžeme o případné trestněprávní kvalifikaci, kdyby jen proto, že studenti předkládající plagiát se ho vůbec nemuseli sami dopustit, pokud si práci jen někde koupili (a jedině v takovém případě se pak mohou lidé divit stylem ministra Krčála, jak je možné, že se v jejich práci opsaná pasáž objevila – jinak platí to, že se kopie neobjeví „jen tak“, ale někdo ji musí opsat). Stranou zůstávají i třeba občanskoprávní nároky skutečných autorek textů jak na satisfakci, tak na přiměřenou finanční kompenzaci z finančních požitků, ke kterým se opisující dostává. Trestněprávní důsledky pro vysoké školy může mít jejich neoprávněné zveřejňování cizích děl jako součásti opsaných a obhájených kvalifikačních prací, když péčí svých pracovníků tento problém neodhalily včas a nepředěly mu.

Má kritika tolerance zásadních prohřešků, které na vysokých školách procházejí mimo jiné politickým prominentům, mířila směrem na problémy, před kterými nelze zavírat oči, pokud to s kvalitou vysokého školství myslíme vážně. Nebyla míněna jako dehonestace. Je ale možné, že teprve tehdy, když poukázání na problémy budou prominentní akademici jako dehonestaci vnímat, budeme moci doufat, že časem dojde k nějakému zlepšení.

Fakt, že je plagiát neodpustitelným prohřeškem v práci vysokoškolských studentů i učitelů, mám za neoddiskutovatelný

Foto popis|

O autorovi| JIŘÍ **ZLATUŠKA**, emeritní rektor Masarykovy univerzity